

૩ (અ) કૌશભંશ ચબ્દ ચિહ્ન્ય પસંદ કરી ખાલીજગ્યા પૂરી. ૩

(1) 21 જૂન (2) હૃદય (3) દુર્ઘટના

(4) રેતોળ (5) ગળ્યા (6) વાયુ

સંખ્યા

(બ) નીચેની ઘટનાઓનું આયત્તિ અને દુર્ઘટનામાં લગાડવું. 2

આયત્તિ:- દુકાળ, હિમવર્ષા

દુર્ઘટના:- ઝડપર થા પડી જવું, ગરમ વસ્તુ થી દાઠવું.

(ક) નીચેના વાક્યો લખી L કી X ની નિશાની કરી. 3

(1) ખોટું (2) ખોટું (3) સાચું

(4) સાચું (5) ખોટું (6) ખોટું

(ડ) નીચેનાના ઉપયોગો લખો. 2

(1) ફાઇટર - રસોઈમાં, લાગેલા ઘા ઉપર લગાડવામાં, શરદી ઉદિરસમાં

(2) મેથલ - રસોઈમાં, સાંધાના દર્દો માટે ઉપયોગી. વા માટે ઉપયોગી.

(3) લવિંગ - દાંતના દુઃખાવા માટે ઉપયોગી.

(4) મીઠું - રસોઈમાં, દાંત સાફ કરવા, તાવ આવે ત્યારે કુખાળ પર પોતા ચૂકવા, સોબ પર લગાડવા.

2 (અ) યોગ્ય ખેડાં ખેડો. 4

(1) સરપંચ

ગ્રામપંચાયતના વડા

(2) પ્રમુખ

તાલુકા પંચાયતના વડા

(3) નલાટી ક્રમ મંત્રી

ગ્રામપંચાયતના વહીવટી અધિકારી

(4) જિલ્લા વિકાસ અધિકારી

જિલ્લા વહીવટી અધિકારી

(બ) તક્ષવતના બે-બે મુકા લખો. 4.

રેતોળ જમીન

માટિયાળ જમીન

૧) રેતીના કણોનું પ્રમાણ વધારે હોય છે.

૧) માટીના કણોનું પ્રમાણ વધારે હોય છે.

૨) ભેજધારણશક્તિ ઘણી ઓછી હોય છે.

૨) ભેજધારણશક્તિ ઘણી વધારે હોય છે.

૩) વરસાદ પછી વરત સુકાઈ જાય છે.

૩) વરસાદ પડતાં ચીકણી બની જાય છે.

૪) ખેડવી સહેલી છે.

૪) ખેડવી કઠિન છે.

૨) ઘન પદાર્થ

૧) ઘન પદાર્થને ચોક્કસ આકાર અને ચોક્કસ કદ હોય છે.

૨) ઘન પદાર્થને ગરમ કરતાં તેનું પ્રવાહી પદાર્થમાં રૂપાંતર થાય છે.

૩) લીખંડ, ઈંટ, લાકડું વગેરે ઘન પદાર્થો છે.

પ્રવાહી પદાર્થ

૧) પ્રવાહી પદાર્થને ચોક્કસ આકાર હોતો નથી પરંતુ ચોક્કસ કદ હોય છે.

૨) પ્રવાહી પદાર્થને ગરમ કરતાં તેનું વાયુ સ્વરૂપમાં રૂપાંતર થાય છે.

૩) પાણી, દૂધ, તેલ વગેરે પ્રવાહી પદાર્થો છે.

(ક) ટૂંકનોંધ લખો. (૭મો નોંધ)

૧) આયણી પ્રજાતિઓ :- આયણી દેશમાં મુખ્ય પ્રણ પ્રજાતિઓ છે. (૧) શિયાળી (૨) ઉનાળી (૩) ચીમારુ.

→ શિયાળી :- ભારતમાં નવેમ્બર થી ફેબ્રુઆરી સુધી શિયાળાની પ્રજાતિ ગણાય છે. ગુજરાતી મરિના પ્રમાણે કારલક થી મહા માહના સુધી શિયાળી હોય છે. શિયાળાની પ્રજાતિમાં ઈંડા પડે છે. લોકો મેડાં અને ગરમ વસ્ત્રો પહેરે છે. તાપણાં વડે તાપી છે. લોકો વડેલી સવારે દોડવા કે લટાર મારવા નીકળે છે. આ પ્રજાતિમાં લીલા શાકભાજી પુષ્કળ પ્રમાણમાં મળે છે. લોકો વસાણા ખાય છે. શિયાળામાં નાવાલ અને ઉત્તરાયણનો તહેવાર આવે છે. આ પ્રજાતિમાં ટિલસ ટૂંકો અને રાત લાંબી હોય છે. આ પ્રજાતિમાં ખેડતો શિયાળુ-રવી પાક લે છે.

→ ઉનાળો :- ભારતમાં માર્ચ થી જૂન સુધી ઉનાળાની પ્રજાતિ ગણાય છે. ગુજરાતી મરિનામાં મૂંગણ થી જેઠ મરિના સુધી ઉનાળો હોય છે. ઉનાળાની પ્રજાતિમાં ગરમી પડે છે. ઈંડક મેળવવા લોકો પંખા કે એ.સી. ચાલુ કરે છે. ગરમીમાં બપોરના સમયે રસ્તાઓ સૂમસામ થઈ મથ છે. કેટલાક લોકો કાંડ નીચે આશરો લે છે. રૂતરા કાંડ નીચે લીની જમીનમાં સૂઈ મથ છે. આ પ્રજાતિમાં આંબા પર ફેરીઓ થાય છે. વસ અને પૂરી ખાવાની મત્ર પડે છે. હોળી-ધુળેટી આ પ્રજાતિનો તહેવાર છે. બાળકો મોટીરાઓની

આઈસ્ક્રીમ, શરબત, ઈંડા પાણી, બરફ ગોળા ખાવાની મમ્મ પડે છે. દેર દેર ઈંડા પાણીની પરબો લંઘાય છે. લોકો નવા મારલાં લાવી ઈંડુ પાણી પીએ છે. અખાત્રીજ એ લખન જેવા આમાજિક પ્રસંગનો ટેવસ છે આ ટેવસે લોકો દાંણા શુભ કાર્ય કરે છે. ઉનાળામાં બાલકોને વીડેશન હોય છે. એટલે તેમને હરવા-ફરવાની મમ્મ આવે છે.

→ ચીમાસુ :- ભારતમાં જુલાઈ થી ઓક્ટોબર સુધી ચીમાસાની પ્રવૃત્તિ હોય છે. ગુજરાતી મહિનામાં અષાઢ થી આસી મહિના સુધી ચીમાસુ હોય છે. ચીમાસાની પ્રવૃત્તિમાં વરસાદ પડે છે. લોકો રીટીંગકોટ કે ટીચી પહેરે છે. તથા દમ્પી વ્યોદે છે. ચીમાસામાં ખેડૂતો અષાઢી બીજથી ખેતીની શરૂઆત કરે છે. ચીમાસુ એટલે વિવિધ તહેવારો અને ઉત્સવોની તથા મેળાઓની પ્રવૃત્તિ. આ પ્રવૃત્તિમાં અષાઢીબીજ, જન્માષ્ટમી, શ્યામબંધન, ભાદરવી પૂનમ, દરોરા, દિનતેરસ, દિવાળી વગેરે તહેવારો ઉજવાય છે. આ પ્રવૃત્તિમાં વધુ વરસાદ પડવાથી નદીઓમાં પૂર આવી છે અને ભારે નુકસાન થાય છે. અને એટલે વરસાદ પડે તો નદી નાળાં સૂકાઈ મથ છે જુવાના નળ ઈંડા મથ છે પાણીની તંગી પડે છે.

2) ગ્રામ પંચાયતના મુખ્ય કાર્યો :- (1) ગ્રામમાં સ્વચ્છતા મળવવી તેમજ કચરાની અને ગંદા પાણીના નિકાલની વ્યવસ્થા કરવી. (2) ગ્રામમાં શસ્ત્રા લાંબવા, તેમને મળવવા અને સ્વચ્છ રાખવા. (3) ગ્રામના લોકોના આરોગ્ય અને સુખાકારી માટે આવશ્યક વગલા ભરવાં (4) લોકોને ધીવા અને દારવપરાશ માટે તથા દોરદાંખર માટે સ્વચ્છ પાણી પૂરું પાડવું. (5) શસ્ત્રાઓ અને શીરીઓ પર દીવાલતીની વ્યવસ્થા કરવી. અને (6) જન્મ-મરણની નોંધ રાખવી.

3 (અ) મેદુલાસર પુસ્તકોના જવાબ લખી. (ગમે તે ચાર) 4.

૪-૧) રક્તવાહિનીઓના મુખ્ય બે પ્રકાર છે. (1) ધમની અને (2) શિરા.

જ.૨) વસ્તુઓ વ્યક્તિ પડે છે ત્યારે નહીં નાળાં સુકાઈ મથકે તેમજ ફૂલાના તળ ઊંડા મથકે પાણીની તંગી પડે છે. વ્યક્તિ દુષ્કાળની પરિસ્થિતિ સમર્થ છે.

જ.૩) પાણીને વધુ સમય સંદારી રાખવાની શક્તિને જમીનની ભેજધારણશક્તિ કહે છે

જ.૪) આદારના છ સ્વાદ: ગળ્થી, ખારો, ખારી, તીખી, કુડવો અને વૂરી.

જ.૫) આપણા શરીરમાં હૃદય દાનીમાં જે ફેફસાંની વચ્ચે સ્ક્રીજ ડાબી લાકડુ આવેલું છે. હૃદયનું કદ માલસની થ્રડી જેવું હોય છે.

(બ) માગ્યા પ્રમાણે બે- બે નામ લખો.

(૫)

- ૧) ઘન પદાર્થ :- પથ્થર, લાકડુ કાચ, ઈંટ, રબર, શીશી
- ૨) પાચન તંત્રના અવયવો :- મોં, દાંત નોટલુક, ખીલી, દુધોડી, યેચ્ચીલ અન્નનળી, જઠર, નાગુઆતરડુ
- ૩) જાયક ઘટકો :- સુક્રમણુ, યાંદડા પાણીઓના મળાગ્રમ, પીંછા, ચરક મોકુ આતરડુ
- ૪) ખીરાક રાધવાની રીત :- શીકલુ, તળલુ બાર્લુ અને સાંતળલુ મરી ગયેલા પાણીઓના અવશેષો

(ક) નીચેના અંગોના કાર્યો લખો.

જઠર) હૃદય - આપણા શરીરમાં હૃદય લોહીને ફેરવે રાખવાનું કાર્ય કરે છે. હૃદય અલબ દાબકતું રહે છે એ દાબકે છે એટલે લોહી શરીરમાં ફેરવે છે અને શરીરના નાળામાં નાના લાગ સુધી પહોંચે છે.

૨) મોકુ આતરડુ :- જે ખીરાકમાંથી પાણી શોષવાનું કાર્ય કરે છે અને માલુ પચેલા ખીરાકને મળાયે બહાર કાઢે છે.

૩) ઘમની :- શુદ્ધ લોહી વડે છે

૪) ફેફસાં :- જે શ્વાસમાં લાધેલી હવા વડે લોહીને શુદ્ધ કરે છે. તેમજ લોહીમાંથી નકામા વાયુઓને બહાર કાઢે છે.

૫ (અ) વ્યાખ્યા લખો.

૧) શકીદ - ગામ, શકીર કે દેશને માટે મીતને લેટનારને શકીદ કહેવાય.

2) આયત્તિ - અચાનક કોઈ કુદરતી દુર્ઘટના બની ત્યારે માનવજીવન ખોરવાઈ મથકે મુશ્કેલીમાં મુકાઈ મથ. આવી કુદરતી દુર્ઘટનાને આયત્તિ કહે છે.

3) કાંપાળ જમીન - જે જમીનમાં કાંચ કે સીક્રિટ વધાર્થનું પ્રમાણ વધુ હોય તેને કાંપાળ જમીન કહે છે.

4) ડુધિરાત્મસરણ - લોડીનું શરીરમાં થતું વહુન એટલી ડુધિરાત્મસરણ.

5) સમસ્ત પંચાયત :- જે ગામના મતદારો ગ્રામપંચાયતના સભ્યો અને સરપંચની સર્વાનુમત્તે પસંદગી કરે છે તે ગામની પંચાયતને સમસ્ત પંચાયત કહે છે.

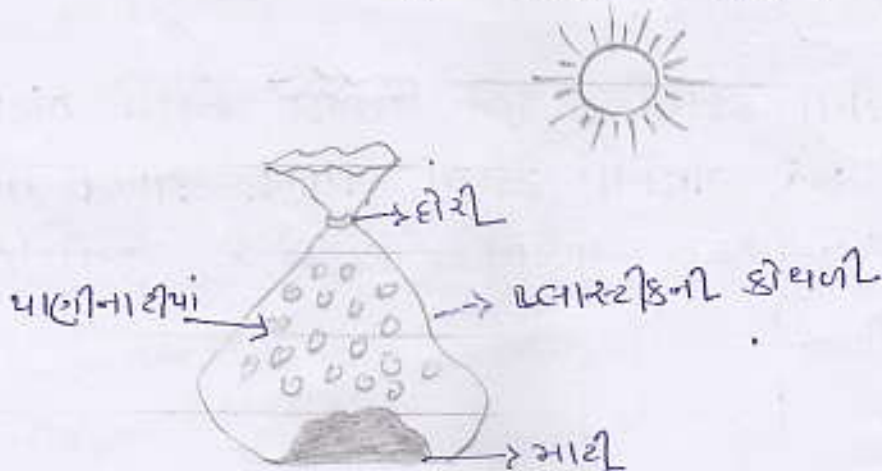
(બ) નીચેના પ્રયોગનું નામ નિર્દેશન કરી આકૃતિસહ વર્ણન કરી. (ગમ તે એક)

5

૩) જમીનમાં ભેજ સ્વરૂપે પાણી હોય છે.

સ્નાધનો :- પ્લાસ્ટીકની પારદર્શક કોથળી, દોરી, કોદાળી
પદાર્થ :- માટી

પદ્ધતિ :- ખેતરમાં જઈ કોદાળી વડે એકાદ ફૂટ ઊંડાઈએટ ખોદીને માટીના પ્રણ-ચાર રોકાં લાવો. તેમાંથી એક ઢેકાંને પ્લાસ્ટીકની કોથળીમાં મૂકી દોરી વડે કોથળીનું મોં બાંધી દો. કોથળીને થોડો સમય તડકામાં મૂકી રાખો. થોડો સમય પછી તેનું એવલોજન કરી.

અવલોકન :- પારદર્શક કોથળીની અંદરની સપાટી પર મેતાં પારદર્શક કોથળીની અંદર ઉપરના ભાગમાં પાણીના ટીપાં દેખાય છે.

કારણ :- તડકામાં ગરમીને લીધે માટીના ઢેંકામાંના પાણીની ભાષ્પ થઈ કોથળીના ઉપરના ભાગમાં પાણીના ટીપાં સ્વરૂપે જામે છે.

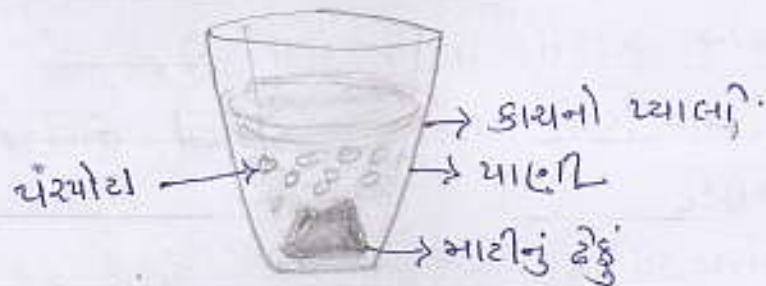
નિર્ણય :- આ પરથી સાબિત થાય છે કે જમીનમાં ભેજ સ્વરૂપે પાણી હોય છે.

2 જમીનમાં હવા હોય છે.

સાધનો :- કાચનો પ્યાલો.

પદાર્થ :- પાણી, માટીનું ઢેંકું.

પદ્ધતિ :- ખેતરમાંથી માટીનું ઢેંકું લાવી પાણી ભરેલા કાચના પ્યાલામાં ડૂબાડી. ત્યારબાદ માટીના ઢેંકાનું અવલોકન કરી.

અવલોકન :- પારદર્શક કાચના પ્યાલામાં પાણીની અંદર તથા

• ઢેંકાની આજુબાજુ અને ઉપર તરફ મેતાં કાચના પ્યાલાના પાણીમાં ઢેંકાની આજુબાજુ અને ઉપર પરપોટા થતા દેખાય છે.

કારણ :- માટીના ઢેંકામાંથી હવા પરપોટા સ્વરૂપે બહાર નીકળે છે. અને માટીના ઢેંકામાં પાણી દાખલ થાય છે.

નિર્ણય :- આ પરથી સાબિત થાય છે કે જમીનમાં હવા હોય છે.